

Ксенія Володимирівна Юртаєва,
кандидат юридичних наук
(Харківський національний університет
внутрішніх справ, Харків)

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВОЇ ПРОТИДІЇ ТЕРОРИЗМУ В УКРАЇНІ

У статті розглянуто проблемні питання кваліфікації тероризму, відмежування тероризму від деяких злочинів проти основ національної безпеки (диверсії та злочинів, пов'язаних із сепаратизмом). Проаналізовано особливості застосування процедури екстрадиції щодо вказаних злочинів. Розглянуто характеристики тероризму як злочину міжнародного характеру. Визначено відмінності терористичних актів від воєнних злочинів. Окрему увагу приділено особливостям кваліфікації актів тероризму в умовах міжнародних та неміжнародних збройних конфліктів.

Ключові слова: *терористичний акт, кваліфікація, злочини проти основ національної безпеки, сепаратизм, міжнародний тероризм, екстрадиція, воєнні злочини.*

Протягом останніх десятиріч протидії тероризму в Україні приділялося досить багато уваги як у площині міжнародно-правового співробітництва, так і на національному рівні: Україна стала учасницею низки конвенцій щодо боротьби з тероризмом та фінансуванням тероризму, в зв'язку з чим були внесені відповідні зміни до Кримінального кодексу (далі – КК) України; були розроблені закони та концепція боротьби з те-

роризмом; українські вчені-криміналісти висвітлили значну кількість проблемних питань кримінально-правової заборони тероризму та злочинів терористичної спрямованості. Серед вітчизняних дослідників значний внесок у вивчення проблем кримінально-правової протидії тероризму зробили такі науковці, як В. Ф. Антипенко, В. О. Глушков, В. М. Дрьомін, В. П. Ємельянов, В. П. Журавльов, Н. А. Зелінська, В. В. Коваленко, О. М. Костенко, С. Я. Лихова, М. І. Хавронюк, С. С. Яценко та інші. Утім, до останнього часу питання протидії тероризму в Україні мали здебільшого теоретичний характер, а прийняті законодавчі акти виконували функцію так званої превентивної криміналізації. Тому коли нещодавно наша країна зіштовхнулася з численними зухвалими проявами тероризму, це стало серйозним викликом для кримінально-правової політики України та гостро поставило питання щодо її готовності ефективно протидіяти цьому суспільно небезпечному явищу.

Метою статті є висвітлення проблемних питань кваліфікації тероризму, відмежування його від злочинів проти основ національної безпеки та міжнародних злочинів і аналіз особливостей застосування процедури екстрадиції щодо вказаних злочинів.

У сучасних умовах існування збройного конфлікту на території України та проведення антитерористичної операції на території Луганської та Донецької областей особливої актуальності набула кваліфікація злочинних проявів, що мають місце в цих регіонах. Особливо складним стає кваліфікація злочинів терористичної спрямованості та їх відмежування від проявів сепаратизму та від інших злочинів проти основ національної безпеки України. На проблемність відмежування тероризму від інших злочинів, які використовують терор для досягнення протиправних цілей, наприклад, піратства, диверсії, а також дій, спрямованих на насильницьку зміну конституційного ладу або на захоплення державної влади, неодноразово звертали увагу вітчизняні вчені [1, с. 273–280; 2, с. 105–111]. Аналіз складів вказаних злочинів доводить, що їх об'єктивні та суб'єктивні ознаки, які безпосередньо закріплені в диспозиції відповідних статей або передбачені як оціночні поняття, мають багато спільних рис, однак водночас мають і певні суттєві відмінності. Застосовуючи метод порівняльного аналізу, розглянемо склади зазначених злочинів.

Згідно з диспозицією ст. 258 КК України терористичний акт з об'єктивної сторони може виражатися у застосуванні зброї, вчинення вибуху, підпалу чи інших дій, які створювали небезпеку для життя чи здоров'я людини або заподіяння значної майнової шкоди чи настання інших тяжких наслідків, а також погроза вчинення зазначених дій (ч. 1), реальному настанні значної матеріальної шкоди чи інших

тяжких наслідків (ч. 2) або спричиненні загибелі людини (ч. 3) у результаті вищевказаних дій. Під час визначення наявності тяжких наслідків, передбачених ч. 2 ст. 258 КК України, враховується розмір затрат на відвернення загрози чи ліквідацію збитків, заподіяних в наслідок вчинення акту тероризму, кількість осіб, потерпілих внаслідок акту тероризму, характер і розмір заподіяної їм матеріальної, моральної та іншої шкоди, заподіяння тяжкого тілесного ушкодження хоча б одному потерпілому тощо. Диверсія як злочин проти основ національної безпеки України за ознаками об'єктивної сторони є вельми подібною до тероризму. Відповідно до формулювання диспозиції ст. 113 КК України, диверсія, як і терористичний акт, може мати форму вибухів, підпалів або інших дій, спрямованих на масове знищення людей, заподіяння тілесних ушкоджень чи іншої шкоди їхньому здоров'ю, на зруйнування або пошкодження об'єктів, які мають важливе народногосподарське значення чи оборонне значення тощо. Утім, диверсійний акт на відміну від тероризму виражається у реальному вчиненні зазначених дій, тим часом як тероризм може мати форму погрози вчинення відповідних злочинних дій. Так, головною метою тероризму часто стає не реальне спричинення шкоди власності, життю та здоров'ю невизначеної кількості людей, а створення атмосфери страху і жаху в суспільстві як засіб боротьби з існуючим суспільно-політичним ладом, привернення уваги громадськості до певних політичних, релігійних чи інших поглядів винного. Таким чином, основну відмінність диверсії від актів тероризму слід проводити за суб'єктивними ознаками, а саме за метою вказаних злочинів. В. П. Ємельянов також звертає увагу на наступні відмінності ознак актів тероризму та диверсії:

- при скоєнні диверсій дії винних направлені на саме спричинення тієї чи іншої шкоди (руйнування чи пошкодження підприємств, будівель, споруд, об'єктів життєзабезпечення та ін.), а дії при скоєнні тероризму – на залякування населення або його частини, створення і підтримки обстановки страху;
- метою диверсійних актів є ослаблення держави, підрив її економічної безпеки та обороноздатності, дестабілізація діяльності державних органів або суспільно-політичної обстановки, тоді як метою терактів є вплив на прийняття певного рішення або відмова від нього;
- диверсанти діють таємно і не афішують свою діяльність, а терористи зазвичай діють відкрито, демонстративно, з висуненням своїх вимог і амбіцій [1, с. 278].

При цьому слід також зазначити, що диверсію і тероризм з суб'єктивної сторони об'єднує те, що мотиви їх вчинення часто

пов'язані саме з політичними або іншими ідеологічними питаннями, які злочинець намагається вирішити насильницьким шляхом або вчиненням суспільно небезпечних дій, пов'язаних зі створенням реальної чи потенційної небезпеки для значної кількості людей. Саме тому відмежування цих складів злочинів за суб'єктивними ознаками також може викликати певні практичні труднощі.

Вельми актуальним на сьогодні є також питання відмежування актів тероризму від деяких форм політичної боротьби, зокрема сепаратизму, який відповідно до логічного тлумачення Закону України «Про внесення зміни до КК України щодо кримінальної відповідальності за фінансування сепаратизму» від 19 червня 2014 р. [3] може мати форму насильницької зміни чи повалення конституційного ладу або захоплення державної влади, зміни меж території або державного кордону України. Слід зазначити, що на відміну від тероризму сепаратизм як політичний рух далеко не завжди набуває насильницької форми. Так, наприклад, російський вчений В. С. Котляр виступає проти автоматичного розширення тлумачення поняття «тероризм» та включення в нього сепаратизму та екстремізму. Як зазначає В. С. Котляр, під час здійснення сепаратистської, екстремістської діяльності не можна повністю виключити можливості вчинення терористичних актів. У випадку вчинення актів тероризму, їх слід розглядати як тяжкі злочини, однак вони аж ніяк не є обов'язковим складовим елементом сепаратизму та екстремізму [4]. Зазначена позиція заслуговує на підтримку. Згідно з формулюванням диспозицій ст. 109 «Дії, спрямовані на насильницьку зміну чи повалення конституційного ладу або на захоплення державної влади» та ст. 110 КК України «Посягання на територіальну цілісність і недоторканість України» вказані злочини можуть вчинятися як із застосуванням насильства (наприклад, дії, вчинені з метою насильницької зміни чи повалення конституційного ладу), так і без нього (наприклад, призначення місцевого референдуму з питань виходу зі складу України). У випадку спричинення загибелі людей або настання значної матеріальної шкоди в результаті вчинення вибухів або підпалів з метою залякування населення для здійснення неконституційної зміни меж території або державного кордону України вчинене слід кваліфікувати за сукупністю злочинів, передбачених ч. 3 ст. 110 та ч. 2 або 3 ст. 258 КК України.

Враховуючи вищевикладене, можна дійти висновку, що тероризм та злочини, передбачені ст.ст. 109, 110 та 113 КК України, у низці випадків мають певні спільні ознаки. Ретельне вивчення їх складу дозволяє визначити їх характерні риси, які лежать у площині їх об'єктивних складових, способів вчинення та мотиваційної сфери. Водночас генетична схожість зазначених злочинів, наявність таких спільних ознак, як на-

сильницький спосіб їх вчинення, спрямованість на спричинення шкоди невизначеній кількості людей, політична мотивація, можуть викликати певні труднощі під час їх кваліфікації слідчими та судовими органами України.

Як вже зазначалося, проблема протидії тероризму давно вийшла за межі суто локальної проблеми окремих держав. Висока суспільна небезпечність цього злочину, швидкі темпи зростання кількості терористичних актів у різних куточках планети, проблеми припинення фінансування тероризму, прозорість державних кордонів – це лише частина проблем, які вимагають залучення усієї світової спільноти для вирішення нагальних проблем протидії тероризму. Відповідно для вирішення концептуального завдання протидії тероризму в Україні слід задіяти міждисциплінарний підхід вивчення цього питання і визначити особливості протидії тероризму на міжнародному рівні.

Розглядаючи проблемні питання кваліфікації тероризму через призму міжнародного кримінального права, зауважимо, що ставлення до кримінально-правової протидії злочинам проти основ національної безпеки та злочинам терористичної спрямованості є різним. Так, тероризм у його різних проявах визнається злочином міжнародного характеру, тобто міжнародно-протиправним діянням, що посягає на міжнародний правопорядок, вчиняється фізичними (а за законодавством деяких країн і юридичними) особами для досягнення власних протиправних цілей. Кримінальна протиправність цього діяння закріплена в численних універсальних та регіональних угодах про боротьбу з тероризмом та фінансуванням тероризму. Наприклад, з метою всевітньої заборони тероризму було прийнято низку універсальних конвенцій, таких як Міжнародна конвенція про боротьбу із захопленням заручників 1979 р., Міжнародна конвенція про боротьбу з бомбовим тероризмом 1997 р., Міжнародна конвенція про боротьбу з фінансуванням тероризму 1999 р. [5; 6; 7] тощо. Поряд з універсальними існують регіональні конвенції, які укладаються з метою досягнення більшої єдності у боротьбі з тероризмом серед країн певного регіону та для налагодження кримінально-правового співробітництва й екстрадиції злочинців. На регіональному рівні існує значна кількість конвенцій з цього питання, наприклад, Арабська конвенція про боротьбу з тероризмом 1998 р., Європейська конвенція про боротьбу з тероризмом 1977 р., Договір про співробітництво країн СНД у боротьбі з тероризмом 1999 р. [8; 9; 10] тощо. Відповідно до положень згаданих міжнародно-правових угод тероризм, навіть вчинений на території однієї країни, тобто повністю в межах її територіальної юрисдикції, порушує міжнародно-правові норми щодо охорони міжнародного правопорядку, терористичні

акти визнаються злочинами міжнародного характеру та до них може бути застосована універсальна юрисдикція. Одним із нещодавніх та найбільш резонансних прикладів міжнародного тероризму є розстріл журналістів французької газети Charlie Hebdo 7 січня 2015 р., який був здійснений з метою привернення уваги до релігійних поглядів арабських терористів. Цікавою особливістю наслідків зазначених сумних подій є не тільки засудження тероризму на державному рівні, а й бурхлива реакція світової громадськості на зазначені події. Так, терористичний акт, вчинений у редакції паризького щотижневика Charlie Hebdo, засудили лідери передових країн світу, у тому числі представник Організації ісламського співробітництва, до якої входять 57 мусульманських країн [11]. Свідченнями соціального засудження подібних екстремістських дій стали численні акції протесту проти дій арабських терористів, що відбулися в багатьох містах країн Європи та світу, в тому числі і в арабських країнах. Таким чином, прогресивна міжнародно-правова політика щодо жорсткого засудження та протидії актам тероризму, вчинених на ґрунті релігійної, расової, національної нетерпимості, політичних поглядів винного, на теперішній час знаходить підтримку в громадському суспільстві більшості країн світу.

У міжнародно-правовій площині країни-учасниці відповідних конвенцій про боротьбу з тероризмом, яких у світі на сьогодні є переважна більшість, взяли на себе зобов'язання визнавати тероризм серйозним злочином та передбачати за нього суворі заходи покарання, які відповідають їх національним правовим системам. Важливою особливістю тероризму є також те, що цей злочин не може бути визнаний політичним правопорушенням, на чому наголошується у всіх міжнародно-правових угодах з цього питання, і країна, на території якої знаходиться можливий злочинець, не може відмовитися від його видачі, посилаючись на політичні погляди та переконання особи, видача якої запитується. Протилежна ситуація має місце зі злочинами проти основ національної безпеки України. За міжнародним кримінальним правом більшість із них розглядаються як загальнокримінальні злочини, що порушують встановлений правом порядок у певній країні. Винятком з цього правила є лише посягання на осіб, які користуються міжнародним захистом, до яких згідно зі ст. 1 Конвенції про запобігання та покарання злочинів проти осіб, які користуються міжнародним захистом, у тому числі дипломатичних агентів 1973 р., належать глава держави, глава уряду чи міністр закордонних справ, який перебуває в іноземній державі, та супроводжуючі члени його родини, а також представники або службові особи держави та члени їх сімей, які проживають з ними [12]. Таким чином, у випадку запиту про екстрадицію осіб, які вчинили

злочини, передбачені ст. 109, 110 та 113 КК України, застосовуються загальні правила співпраці країн щодо видачі правопорушників. Отже, у випадку переховування злочинця на території іншої держави, з якою Україна має відповідні договірні умови, до аналізованих злочинів проти основ національної безпеки України може бути застосовано застереження щодо невидачі особи за політичними мотивами. Згідно з п. 3 ст. 3 Європейської конвенції про видачу правопорушників 1957 р. єдиним виключенням з переліку політичних правопорушень є вбивство або замах на вбивство глави держави або члена його сім'ї [13]. Таким чином, можна дійти висновку, що злочини, передбачені ст. 110 та 258 КК України, після посилення покарання за перший з них законом України від 08.04.2014 р. [14] є однаковими за тяжкістю, мають значну схожість за ознакам об'єктивної та суб'єктивної сторони (так само як і зі злочином, передбаченим ст. 113 КК України), однак у випадку переховування злочинця на території іншої країни, існує більше правових підстав здійснення екстрадиції та притягнення до кримінальної відповідальності осіб, які вчинили акти тероризму.

Окремо хотілося б приділити увагу кваліфікації злочинів терористичної спрямованості в умовах збройних конфліктів. Наявність обстановки збройного конфлікту не виключає можливості застосування норм про боротьбу з тероризмом. Так, наприклад, п. «б» ч. 1 ст. 2 Міжнародної конвенція про боротьбу з фінансуванням тероризму 1999 р., окрім проявів тероризму, передбачених у міжнародних договорах про боротьбу з цим злочином, перелічених у додатку до цієї конвенції, окремо встановлює кримінальну відповідальність за вчинення діяння, спрямованого на те, щоб викликати смерть якої-небудь цивільної особи або будь-якої іншої особи, яка не бере активної участі у воєнних діях у ситуації збройного конфлікту [7]. У зв'язку з цим слід торкнутися теми відмінності актів тероризму, вчинених в умовах збройного конфлікту, від воєнних злочинів. Як відомо, в умовах міжнародних збройних конфліктів діють норми Гаазьких та Женевських конвенцій, які встановлюють відповідальність за воєнні злочини. Зазначені злочини можуть виражатися у масових руйнуваннях та спричиненні безглузвих масових смертей серед цивільного населення: наприклад, знищення або захоплення ворожої власності, крім випадків, коли подібне знищення або захоплення нагально викликано військовою необхідністю; атака або бомбардування будь-яким способом незахищених міст, селищ, помешкань або будівель (п. «ж» ч. 1 ст. XXIII, ст. XXV Конвенції про закони і звичаї суходільної війни, 1907 р. [15]) тощо. Вказані дії з об'єктивної сторони можуть мати певну подібність до тероризму, однак воєнні злочини безпосередньо пов'язані зі збройним конфліктом та мають значно

вищий ступінь суспільної небезпечності. Крім того, воєнні злочини мають низку характерних рис ознак:

- дії, що складають об'єктивну сторону воєнних злочинів, вчиняються під час збройного конфлікту і є пов'язаними з ним;
- вчинення дій, що вважаються серйозними порушеннями норм міжнародного гуманітарного права;
- вчиняються, як правило, комбатантами або особами, які можуть віддавати їм накази;
- об'єктом посягання є особи, які знаходяться під захистом міжнародного гуманітарного права;
- завжди вчиняються умисно або з грубої необережності [16, с. 122–125].

Воєнні злочини відносять до міжнародних злочинів, які мають найвищий ступінь суспільної небезпечності. Такі діяння слід кваліфікувати за ст. 438 КК України «Порушення законів та звичаїв війни». Згідно з ч. 5 ст. 49 КК України давність до цих злочинів не застосовується.

Слід зазначити, що відповідно до сучасного підходу норми міжнародного кримінального права застосовуються до воєнних злочинів не лише в міжнародних збройних конфліктах, а також в обстановці збройного конфлікту неміжнародного характеру. Так, Римський статут Міжнародного кримінального суду в п. «е» ч. 2 ст. 8 визначає перелік воєнних злочинів, до яких застосовується Статут, вчинених в умовах збройного конфлікту неміжнародного характеру. Водночас нормами Статуту визначено, що збройний конфлікт неміжнародного характеру слід відрізнити від випадків порушення внутрішнього порядку і виникнення напруженості, таких як заворушення, окремі та спорадичні акти насилля або інші акти аналогічного характеру, до яких застосовується національні норми права [17]. Таким чином, поодинокі акти тероризму слід відрізнити від воєнних злочинів, які вчиняються під час збройних конфліктів міжнародного та неміжнародного характеру. Проте якщо атаки терористів мають масовий та системний характер, а також у випадку великомасштабності вчинення цих злочинів, вони можуть бути кваліфіковані як воєнні злочини навіть в обстановці збройного конфлікту неміжнародного характеру. У зв'язку з цим слід погодитися з О. Г. Яценко, що в сучасних умовах важко витримати тонку правову межу, котра відділяє тероризм від інших типів політичного насильства (партизанська війна, повстання і т. п.) [2, с. 109].

У сучасних умовах відновлення правопорядку в нашій країні важливим є своєчасне припинення актів тероризму та застосування до них норм законодавства про кримінальну відповідальність, що відповідають їх суспільній небезпечності. У цій статті розглянуті лише деякі про-

блемні питання кваліфікації тероризму, їх відмежування від суміжних злочинів та проблеми застосування екстрадиції щодо вказаних діянь. Окреслена проблематика у вітчизняній правовій науці ще до кінця не досліджена та потребує подальшого більш глибокого вивчення. У зв'язку з цим необхідним стає дослідження не тільки національних норм кримінального права та процесу, а також норм міжнародних договорів, що передбачають відповідальність за міжнародні злочини та злочини міжнародного характеру, дослідження сучасних тенденцій розвитку міжнародно-правових норм з питань протидії тероризму та їх вплив на законодавство України про кримінальну відповідальність.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Емельянов В. П. Терроризм и преступления с признаками терроризирования: уголовно-правовое исследование / В. П. Емельянов. – СПб. : Юридический центр Пресс, 2002. – 291 с.
2. Яценко О. Г. Сучасний цивілізаційний підхід до розуміння сутності тероризму і відмежування його від терору і диверсій / О. Г. Яценко // Науковий вісник Інституту міжнародних відносин НАУ. – Т. 1, № 1. – 2010. – С. 105–111.
3. Про внесення зміни до Кримінального кодексу України щодо кримінальної відповідальності за фінансування сепаратизму: Закон України від 19.06.2014 № 1533-VII // Голос України. – 10.07.2014. – № 129.
4. Стенограмма «круглого стола» на тему: Применение принципа «либо выдай либо суди» в межгосударственной борьбе с терроризмом (7 октября 2009 г.), подготовленная ведущим научным сотрудником ИАМП ДА МИД России, проф. Б. Ашавским и обозревателем журнала «Международная жизнь» Е. Ананьевой [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://rudocs.exdat.com/docs/index-173042.html?page=2>.
5. Міжнародна конвенція про боротьбу із захопленням заручників 1979 р. // Відомості Верховної Ради Української РСР. – 1987. – № 20. – Ст. 365.
6. Международная конвенция о борьбе с бомбовым терроризмом 1997 р. // Офіційний вісник України. – 2001. – № 51. – Ст. 2261.
7. Міжнародна конвенція про боротьбу з фінансуванням тероризму 1999 р. // Документ ООН від 09.12.1999 № A/54/615 [Електронний ресурс] // Режим доступу : http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_518.

8. Convention of the organization of the Islamic conference on combating international terrorism [Electronic Resource] / Annex to resolution no: 59/26-p. – Way of access : <http://www.arabhumanrights.org/publications/regional/islamic/iconf-combating-terrorism99e.pdf>.
9. Європейська конвенція про боротьбу з тероризмом від 27.01.1977 № ETSN90 // Офіційний вісник України від 19.04.2006. – 2006. – № 14. – С. 337. – (Стаття 1055, код акта 35830/2006).
10. Договор о сотрудничестве государств-участников Содружества Независимых Государств в борьбе с терроризмом (Минск, 4 июня 1999 года) // Содружество. Информационный вестник Совета глав государств и Совета глав правительств СНГ. – № 2(32). – С. 120–129.
11. Реакция мусульман в мире на теракт во Франции [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.info-islam.ru/publ/statji/reakcija_musulman_v_mire_na_terakt_vo_francii/5-1-0-32775.
12. Конвенція про запобігання та покарання злочинів проти осіб, які користуються міжнародним захистом, у тому числі дипломатичних агентів 1973 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_389.
13. Європейська конвенція про видачу правопорушників від 13.12.1957 // Офіційний вісник України від 16.07.2004. – 2004. – № 26. – С. 223. – (Стаття 1734, код акта 29268/2004).
14. Про внесення змін до Кримінального кодексу України: Закон України від 08.04.2014 № 1183-VII // Відомості Верховної Ради України від 06.06.2014. – 2014. – № 23. – С. 2020. – (Ст. 867).
15. Конвенція про закони і звичаї суходільної війни, 1907 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_222.
16. Репецький В. М. Поняття та ознаки воєнних злочинів / В. М. Репецький, В. М. Лисик // Альманах міжнародного права. – 2009. – Вип. 1. – С. 120–125.
17. Римський статут міжнародного кримінального суду від 17.07.1998 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_588.

Стаття надійшла до редакції 15.02.2015.

Ксения Владимировна Юртаева,

кандидат юридических наук

*(Харьковский национальный университет внутренних дел,
Харьков, Украина)*

АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ КРИМИНАЛЬНО-ПРАВОВОГО ПРОТИВОДЕЙСТВИЯ ТЕРРОРИЗМУ В УКРАИНЕ

В статье рассмотрены проблемные вопросы квалификации терроризма, отграничение терроризма от некоторых преступлений против основ национальной безопасности Украины. Проанализированы особенности применения процедуры экстрадиции в отношении указанных преступлений. Выделены отличия террористических актов от военных преступлений. Отдельное внимание уделено особенностям квалификации актов терроризма в условиях международных и немеждународных вооруженных конфликтов.

Ключевые слова: террористический акт, квалификация, преступления против основ национальной безопасности, сепаратизм, международный терроризм, экстрадиция, военные преступления.

Kseniia V. Yurtaieva,

candidate of law science

(Kharkiv National University of Internal Affairs, Kharkiv, Ukraine)

URGENT PROBLEMS OF CRIMINAL AND LEGAL COUNTERACTION TERRORISM IN UKRAINE

A lot of attention was paid to the issues of terrorism counteraction in Ukraine during recent decades, namely in the papers of the following scholars: V.F. Antipenko, V.O. Hlushkov, V.M. Dromin, V.P. Yemelianov, V.P. Zhuravlov, N.A. Zelinska, V.V. Kovalenko, O.M. Kostenko, S.Ya. Lykhova, M.I. Khavroniuk, S.S. Yatsenko and others. However, in the conditions of armed conflict on the territory of Ukraine, the issue of qualifying terrorism manifestations in the regions of armed conflict has gained particular importance. The objective of the article is to highlight the issues of terrorism qualification, its dissociation from separatism manifestations and from other crimes against the basis of the national security of Ukraine; analysis of peculiarities of implementing the procedure of extradition concerning these crimes. Based on the conducted comparative analysis the author makes a conclusion that terrorism and crimes under the Articles 109, 110 and 113 of the Criminal Code of Ukraine have in a number of cases certain common features. Thorough study of their corpus delicti allows to determine their distinctive features that lie in the sphere of the objective components, modus operandi and motivational sphere. At the same time, the genetic similarity of these crimes, existence of such common features as violent modus operandi, focus on doing harm to an unspecified number of people, political motivation, can cause some difficulties during their qualification by investigative and court agencies of Ukraine.

Special attention is focused on the fact that the problem of terrorism counteraction has long gone beyond just local problem of some countries.

Characteristics of terrorism as an international crime are considered; international and legal base of terrorism counteraction is defined.

It is determined that although such crimes as terrorism, encroachment on territorial integrity and inviolability of Ukraine and sabotage are the same according their severity, have considerable similarity by the features of objective and subjective sides, extradition procedure is different for these crimes. Terrorism can not be considered as political offence, and the country, where the alleged offender is, can not refuse his extradition, referring on political views and beliefs of the person whose extradition is requested. The opposite situation occurs with the crimes against the national security of Ukraine. Notification about extradition failure of a person for political reasons, except for murder or attempted murder of the president or a member of his family may be used to the latter.

The difference of terrorist acts from war crimes is analyzed. It is determined that war crimes from the objective side may have some similarities to terrorism, but they are directly related to the armed conflict and have a much higher degree of public danger. It is emphasized that the existence of an armed conflict does not preclude the use of norms concerning the struggle against terrorism. It is determined that some acts of terrorism should be distinguished from war crimes, which are committed during armed conflicts of an international and non-international character. However, if the terrorist attacks have mass and systematic nature, and in the case of these crimes' large-scale commission, they can be qualified as war crimes, even in situations of armed conflict of non-international character.

Key words: *act of terrorism, qualification, crimes against the basis of the national security, separatism, international terrorism, extradition, war crimes.*

